

ного терору (1929–1941) / В. Марочко, Г. Хілліг. – К.: Наук. світ, 2003. – 302 с. 10. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколониал. вимір / Л. Т. Масенко. – К.: Вид. дім "КМ Академія", 2004. – 163с. 11. Нариси історії української інтелігенції (перша половина XX ст.) / відп. ред. Ю. О. Курносів. – У 3-х книгах. – Книга II. – К., 1994. – 171с. 12. Погрібний А. Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба... / А. Погрібний. – К.: Видавничий центр "Просвіта", 2000. – 320 с. 13. Рубльов О., Черненко Ю. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції: 20–50-ті роки XX ст. / О. С. Рубльов, Ю. А. Черненко. – К.: Наук. думка, 1994. – 350 с. 14. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. – К.: Наук. думка, 2001. – 912с. 15. Стрижак Є. Репресії 1930-х рр. та їхні наслідки для кад-

рового забезпечення середньої і вищої школи УСРР / Є. М. Стрижак. – Черкаси: "Вертикаль", 2007. – 72 с. 16. Ступарик Б. Боротьба за рідну мову викладання в галицькому шкільництві / Б. Ступарик // Українська мова в освіті. – Івано-Франківськ: "Плай", 2000. – С. 226–243. 17. "Українізація" 1920–30-х років: передумови, здобутки, уроки. Колективна монографія / за ред. В. А. Смоля. – К.: Інститут історії України НАН України, 2003. – 392 с. 18. Усатенко Т. Українська національна школа: минуле і майбутнє (український вибір) / Т. П. Усатенко. – К.: Наук. думка, 2003. – 285 с. 19. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941): Стан і статус / Ю. Шевельов. – Чернівці: "Рута", 1998. – 208 с.

Надійшла до редколегії 17.02.2014

Л. В. Панасюк

К ИСТОКАМ БИЛИНГВИЗМА НА УКРАИНЕ: ОБРАЗОВАНИЕ НА УКРАИНЕ 1920–1944 гг. (ИСТОРИКО-ПОЛИТОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ)

Рассматриваются особенности формирования двуязычной среды на Украине, политика в сфере образования государства, в состав которых входили украинские этнические земли. Определяются основные тенденции образовательной политики на Украине в 1920–1944 гг., их влияние на развитие украинско-российского двуязычия.

Ключевые слова: язык, билингвизм, политика в сфере образования.

L. V. Panasyuk

TO THE ORIGINS OF BILINGUALISM IN UKRAINE: EDUCATION OF UKRAINE FROM 1920 TO 1944 (HISTORICAL-POLITOLOGICAL ANALYSIS)

The author considers peculiarities of the bilingual environment in Ukraine; educational policy states belonging to the Ukrainian land. The basic trends of the educational policy of the Ukraine during 1920–1944, which influenced the development of Ukrainian-Russian bilingualism.

Key words: language, bilingualism, educational policy.

УДК 324.8+328.1+328.18+328.131+328.181+329.8

Л. Д. Парно, асп., КНУТШ, Київ

ЕФЕКТИВНІСТЬ УРЯДУ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті розглядаються підходи до визначення поняття "ефективність уряду", а також аналізується відмінність між поняттями "ефективність уряду" та "ефективність урядової політики". Крім того, автор аналізує основні інституційні чинники, що впливають на забезпечення ефективності уряду.

Ключові слова: ефективність уряду, ефективність урядової політики, виборча система, форма державного правління.

Проблема дослідження ефективності уряду чи не в перше постала в контексті концепції "ефективного управління", що виникла у 90-х рр. XX ст. Проте, як показала практика, ця концепція по суті звелась до пояснення механізмів реалізації урядової політики й поступово була зведена до безпосереднього вивчення досвіду проведення реформ в окремих країнах. При цьому применшувався вплив інституційних чинників та соціально-політичного клімату на процес здійснення реформ. На практиці це призвело до того, що політичні еліти почали вважати, що механічне перенесення досвіду інших країн є достатньою підставою для успішної реалізації реформ. Фактично, мова йде про те, що поняття "ефективність уряду" стало синонімом ефективних реформ.

В Україні ми також спостерігаємо ситуацію, коли значення інституційних чинників применшується та недооцінюється. Важливо також і те, що інституційні реформи відбуваються без урахування можливих наслідків. Наприклад, за роки незалежності в Україні було здійснено кілька конституційних реформ. Проте відсутність системності та продуманості робили ці кроки неефективними. Головною метою цих реформ було забезпечення стабільності політичної системи та ефективності уряду. На практиці ми отримали зовсім іншу ситуацію.

На думку Ф. Харфста (Philipp Harfst), для країн Центральної та Східної Європи є особливо актуальним дослідження інститутів та звернення до "конституційної інженерії" [4, р. 1]. Це пояснюється тим, що засобами конституційної інженерії (виборча система, спосіб формування уряду тощо) можна модифікувати політичну систему та вплинути на функціонування інститутів влади. Адже головна мета інститутів – зменшити невизначеність та створити певний порядок у суспільстві.

У межах даної статті я спробую розкрити визначення поняття "ефективність уряду" та проаналізувати основні чинники, що впливають на його забезпечення. Для цього, у першу чергу, потрібно розмежувати поняття "ефективність уряду" та "ефективність урядової політики", оскільки досить часто ці два поняття розглядаються як тотожні. Варто звернути увагу, що "ефективність уряду" розкривається через такі поняття як урядова стабільність, однорідність, наявність чіткої управлінської дисципліни, консенсусу по головним питанням урядування. У свою чергу, під "ефективністю урядової політики" розуміють відповідність результатів задекларованим завданням (програма уряду) та інтересам суспільства. Ефективність уряду впливає на ефективність політики, проте не є єдиним параметром. Оскільки ефективність політики залежить також і від зовнішніх чинників (наприклад, політична культура, легітимність влади тощо). Відповідно, досягнення ефективності уряду можливе внаслідок встановлення регламентів та процедур, які утверджують інститути. Це в свою чергу "позначається на політичних результатах через формування політичної поведінки. Інститути впливають на результат тому, що вони формують особистість акторів, їхні повноваження та стратегію" [1, с. 20].

На думку Р. Патнама, можна виокремити три способи визначення ефективної роботи урядових інститутів. Перший напрямок розглядає ефективність уряду, оперуючи категорією "інституційний дизайн". У першу чергу, цей підхід опирається на дослідженні законодавства. Вважається, що "ефективність уряду залежить від певної організації формальних його частин" [1, с. 20]. У межах другого напрямку особливе значення надається соціально-економічним факторам. Представники третього напрямку надають великого значення соціально-

культурним факторам для пояснення ефективності роботи демократичних інституцій.

Варто зауважити, що на певний час інституційний підхід втратив своє визначальне становище. Перехід від дослідження інституційних до соціокультурних чинників був обумовлений неспроможністю інституціонального підходу в середині XX ст. забезпечити ефективність уряду. Тим не менш, у наш час прихильники "нового інституціоналізму" (Р. Патнам, Г. Петерс, Дж. Сарторі) визначають вагомий роль інститутів у забезпеченні ефективності уряду.

Менше з тим, огляд наявної літератури дозволяє стверджувати, що на сьогоднішній день, найбільш представленим є аналіз ефективності уряду з позиції оцінки його економічної політики. Проте, не можна не погодитися, з тим що втілення тієї чи іншої урядової політики є наслідком певної інституційної конфігурації, яка є базовою для визначення ефективності уряду.

Серед найбільш поширених визначень ефективності уряду можна згадати наступні:

1. Ефективність уряду (Government Effectiveness) визначається через якість державних послуг, ступінь незалежності державної служби від політичного тиску, якість розробки та здійснення урядової політики, а також рівень довіри до уряду та підтримку його політики [3].

2. Ефективний уряд – це уряд, який здатний захистити населення від насильства, забезпечити реалізацію права власності та створити інфраструктуру, що уможливає обмін товарами і надання послуг [5].

Тобто, ми бачимо, що у більшості випадків при визначенні поняття "ефективність уряду" відбувається прив'язка до питань фінансової звітності (скільки грошей було витрачено і на що) та оцінки якості послуг. Проте доцільніше розглядати ефективність уряду як відповідність дій уряду очікуванням громадян. Схожу позицію висловлюють американські дослідники Тан Су Сан та Ендрю Квок (Tan Soo San, Kwok Andrew). Дослідники пропонують розглядати ефективність уряду через аналіз: "1) урядової підзвітності, 2) легітимності уряду, 3) урядової повноваженості, 4) урядової стабільності" [6]. Тобто, іншими словами ефективність уряду залежить від 1) складу уряду та його однорідності (що визначається через виборчу систему та спосіб формування/призначення), 2) самостійності уряду (визначається через компетенції та повноваження), 3) залежність уряду від підтримки з боку партій чи президента та 4) стабільності.

На думку дослідників, ключовим параметром для досягнення ефективності уряду є забезпечення його стабільності. Зокрема, на позиції взаємозалежності між урядовою стабільністю та ефективністю наголошував Дж. Сарторі. Він зазначав, що тривалість уряду автоматично не дорівнює його "якості", проте однозначно є однією із передумов для його ефективності [4, р. 3].

Крім того, Ф. Харфст, аналізуючи значення часу для функціонування уряду наводить наступний приклад. Він говорить про добре відоме неписане правило, згідно якого перші 100 днів будь-якого уряду вважаються "пільговими" [4, р. 3]. А це, на його думку, є яскравим свідченням того, що час грає важливу роль, зокрема, в питаннях формування та здійснення урядової політики. Такої ж позиції дотримується А. Лейпхарт, який говорить про те, що "недовговічні уряди розглядаються як неефективні", оскільки не мають достатньо часу для розробки та імплементації урядової політики [4, р. 3].

Коли ми говоримо про стабільність уряду, то перед нами постає кілька важливих питань. Перше з них: що

вважати початком та кінцем урядування? Насправді, це, на перший погляд, теоретичне питання дуже важливе, оскільки прямо пов'язане із проблемою здійснення демократії. Як зазначає Ф. Харфст, з одного боку, ми визнаємо, що тривалий час перебування уряду при владі є передумовою його ефективності. А з іншого – тривале зосередження влади в одних руках є недемократичним. Тому питання того, як віднайти баланс між стабільністю та забезпеченням чергування влади є доволі важливим. На думку Ф. Харста, "ключем до розуміння цих процесів" виступає саме конституція [4, р. 4]. Тобто, якщо ми виходимо із припущення, що формування уряду є результатом демократичних виборів й протягом усього строку існування парламенту уряд формується лише раз, і якщо в конституціях йдеться про те, що обрання нового парламенту тягне за собою розпуск кабінету міністрів, то можна говорити, що саме конституція виступає критерієм до розуміння урядової стабільності [4, р. 2]. Саме в конституціях визначається строк повноважень як уряду, так і президента, що дозволяє забезпечити "консервацію" влади в одних руках. Таким чином, конституція автоматично встановлює строк, який вважається оптимальним для того, щоб сприяти ефективності уряду. Тобто "початок" існування уряду визначається разом з його формуванням після парламентських виборів. Таким чином, виключається тлумачення поняття "існування уряду" як періоду головування певного прем'єр-міністра.

Наступний параметр, що впливає на ефективність уряду – самостійність. Ф. Харфст наголошує на тому, що законодавчо оформлені інституційні домовленості в конституції та відносини, що складаються між урядом та парламентом значною мірою впливають на стабільність уряду й, відповідно, на його ефективність. "Загалом, конституції та законодавчі акти визначають процес формування уряду, роль президента та парламенту у цьому процесі, подання у відставку уряду у випадку висловлення вотуму недовіри з боку парламенту, право уряду на розпуск парламенту, а також максимальний термін повноважень парламенту" [4, р. 14].

Зокрема, науковцями при розгляді цього питання, висуваються наступні гіпотези. По-перше, чим більше повноважень знаходиться в руках парламенту, тим легше розпустити уряд. Відповідно, тим менш стабільним є уряд. По-друге, фрагментована партійна система сприяє формуванню коаліційних урядів, відповідно, зменшуючи рівень урядової стабільності.

Проте окрім юридично оформлених документів (таких як конституції та закони) варто розглядати також і менш формалізовані структури, наприклад, політичні партії, які також можуть впливати на стабільність кабінету міністрів, навіть якщо інституційні рамки залишаються незмінними.

Не менш важливим є аналіз впливу виборчої системи у поєднанні із формою державного правління. Особливість зв'язку форми державного правління з певним типом виборчої системи полягає в тому, що останній може послаблювати, або, навпаки, посилювати той чи інший політичний інститут. У президентській республіці мажоритарна виборча система робить главу держави та уряду відносно незалежними від політичних партій і парламенту, дає президентові змогу проводити значною мірою незалежну політику. Пропорційна виборча система за президентської форми правління, навпаки, ставить главу держави та уряд у залежність від політичних партій, сприяє протистоянню президента й парламенту.

За президентської чи президентсько-парламентарної форми державного правління уряд формується позапарламентським шляхом, тому представленим у парламенті партіям немає необхідності об'єднуватись з метою формування парламентської та урядової коаліції. Проте за відсутності парламентської більшості немає чіткої структурованості парламенту на більшість та опозицію, ускладнюється прийняття парламентом рішень.

За пропорційного представництва в парламенті й багатопартійної системи партія, яку представляє президент, найчастіше отримує відносно невелику кількість депутатських мандатів. А це означає, що президент може не мати підтримки парламенту. Отже, президент не може управляти без підтримки парламенту, а останній не несе відповідальності за діяльність уряду й тому не зобов'язаний його підтримувати. У цьому полягає причина постійного конфлікту між президентом і парламентом, який стає особливо гострим тоді, коли президент і парламентська більшість представляють не просто різні, а протилежні за своїми позиціями політичні сили.

Ще одним чинником, який варто враховувати є партійна система. Проте роль партій, так само як і роль виборчої системи багато в чому залежить від форми державного правління. У парламентарних республіках виконавчі та законодавчі функції партій "змішуються", оскільки лідер партії, як правило, стає главою уряду, а, отже, несе відповідальність перед рештою парламенту. У той час як в президентських республіках, партії більш "розсудливо" делегують повноваження лідеру (у тому сенсі, яку політичну лінію провадити).

Окрім зазначених чинників, які визначають ефективне урядування слід виокремити також помірний, 4–5-річний термін урядування, який забезпечує його стабільну збалансовану роботу. Світова практика свідчить, що короткострокове урядування, 1–2 роки каденції, має суттєві негативні наслідки, особливо за умов радикальної зміни політичного курсу кожним новим урядом. Урядова команда за короткі строки не лише не має необхідного часу реалізувати задекларовану програму, але й потребує елементарного терміну для вироблення внутрішніх комунікаційних механізмів для налагодження роботи. Яскравим прикладом такої практики є часта зміна урядів в Італії до 1993 р., де відбувалася практично щорічна відставка уряду. Можна також згадати вітчизняний досвід від 90-х до 2000-х років – за цей час в Україні уряд змінювався 10 разів [3].

Беззмінність складу уряду, або ж навпаки, перманентні висмикування із урядової команди окремих міністрів, призводить до втрати контролю та відповідальності уряду. Важливим в останньому варіанті є психологічний чинник – втома суспільства від довгострокового урядування.

Довготривала незмінність уряду може призвести навіть до катастрофічних наслідків, як це відбулося в Лівії, Єгипті та Тунісі, де у відносно стабільних та заможних суспільствах законсервованість еліт призвела до народних повстань та заколотів.

Ще один параметр – однорідність урядової команди. Як зазначалося раніше, коаліційні уряди менш стійкі, ніж ті які формуються однією політичною партією. Серед недоліків коаліційних урядів можна виокремити:

1) ідейну, ідеологічну та політичну неоднорідність. Адже дуже часто до уряду можуть потрапити люди із діаметральними політичними поглядами;

2) наявність декількох центрів впливу. Прямо або опосередковано міністри виконують рішення не лише

прем'єра/президента, але й підпорядковуються лідерам своїх політичних сил, парламентських фракцій, які їх і делегували до уряду;

3) політизація роботи уряду.

Зрештою уряд може формуватися і на позапартійній основі. За таких умов до його складу потрапляють представники лобістських угруповань та латентних груп в політиці. Дуже часто домінуючим критерієм стають родинні та кланові зв'язки. Робота такого утворення буде ще в меншій мірі збалансованою внаслідок непрозорості його складу.

Прозорість та простота механізму формування уряду є ще одним важливим критерієм. Уряди, які формуються в зрозумілий і простий для суспільства спосіб є більш ефективними, а ніж ті, формування яких є ускладненим та бюрократизованим.

Перш за все виграють ті уряди, які отримують свою легітимність від одного джерела – лише парламенту або лише президента. Уряди, які формуються за участю президента та участю парламенту, та є підзвітними двом окремим інститутам можуть бути ефективними лише за умов, коли президент має стійку парламентську більшість. За інших обставин – уряд, зазвичай, конкурує із президентом в праві на здійснення виконавчої влади.

Процедура формування уряду парламентом має більш прозорий та зрозумілий характер. Партія або партії, які перемогли на виборах делегують до уряду своїх представників і уряд має чітку відповідальність перед парламентською більшістю. В умовах президентської моделі влади, уряди є ефективними, зазвичай, лише в умовах жорсткої двопартійної системи. Але й за умов двопартійності президент може керуватися достатньо довільними критеріями підбору своєї команди. А при відсутності чіткої партизації політики, критерії підбору до уряду мають переважно суб'єктивну основу. Ключовим критерієм до уряду при цьому виступають особисті зв'язки, домовленості, та особиста лояльність.

Не варто забувати також і про наявність відповідних механізмів та ресурсних можливостей для здійснення урядової політики. Запропонований чинник передбачає наявність збалансованої системи влади, яка б дозволила уряду не лише приймати компетентні рішення, але й мати механізми їх втілення в життя. Без підтримки парламентської більшості, підтримки на місцях, а також наявності чіткої, раціонально побудованої вертикалі влади, рішення уряду не матимуть реальних механізмів для реалізації. Крім того особистісний фактор передбачає компетентність, професійність урядовців та наявність відповідного управлінського досвіду.

Запропоновані чинники не є вичерпними та не можуть претендувати на універсальність, адже в реальності будь-який уряд діє в конкретному суспільстві й в конкретних соціально-історичних умовах, які і визначають завдання та критерії ефективного управління. Тому ефективне урядування може бути досягнуто не лише за допомогою інституційних механізмів, але й з врахуванням соціокультурних особливостей країни, реальних механізмів прийняття політичних рішень та рівня компетентності основних політичних акторів.

Список використаних джерел:

1. Патнам Р. Творення демократії. Традиції громадської активності у сучасній Італії / [пер. з англ. В. Ющенко]. – К.: Основи, 2001. – 302 с.
2. Толстоухов А. В. Кабінет міністрів України [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 4: Ка-Ком / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во "Наукова думка", 2007. – 528 с.: іл. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?termin=KMU> (останній перегляд: 29-01-2014).
3. Government Effectiveness

// World Bank. – [Електронний ресурс]: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/pdf/ge.pdf> (accessed 28.01.2014) 4. Harfst P. Government Stability in Central and Eastern Europe. The Impact of Parliaments and Parties / Harfst Philipp. – Paper prepared for the ECPR Joint Session of Workshops Copenhagen, 14–19 April 2000 Workshop on The Management of Decision-Making in the Centre of Government in Eastern Europe and the CIS –34 p. 5. Sacks Audrey, Levi Margaret. Measuring Government Effectiveness and Its Consequences for Social Welfare, [Електронний ресурс]: Sacks Audrey,

Levi Margaret – Режим доступу.: http://www.sscnet.ucla.edu/polisci/wgape/papers/12_Sacks.doc (останній перегляд: 20-01-2014) 6. Tan Soo San, Kwok Andrew. Developing Key Performance Indicators for Effective Governance, [Електронний ресурс]: Tan Soo San, Andrew Kwok. – Режим доступу: <http://www.docstoc.com/docs/39257669/Developing-Key-Performance-Indicators-for-Effective-Governance> (accessed 28.01.2014).

Надійшла до редколегії 17.02.2014

Л. Д. Парно

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРАВИТЕЛЬСТВА КАК ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОЙ ПОЛИТИКИ

В статье рассматриваются основные подходы к определению понятия "эффективность правительства". А также анализируются отличия между понятием "эффективность правительства" и "эффективность государственной политики". Кроме того, в статье рассматриваются основные институциональные факторы, которые влияют на обеспечение эффективности правительства.

Ключевые слова: эффективность правительства, эффективность государственной политики, избирательная система, форма государственного управления.

L. D. Parno

GOVERNMENT EFFECTIVENESS AS PROBLEM OF MODERN POLITICS

In the first part of the article the author analyzes different approaches of the government efficiency concept. Also the first part deals with the difference between the concept of "government effectiveness" and "government policy effectiveness". The second part of the article devoted to the analysis of the institutional factors which provide government effectiveness.

Keywords: government efficiency, effectiveness of government policy, electoral system, form of government.

УДК 321

В. Й. Разіцький, канд. іст. наук, доц., НТЕУ, Київ
В. В. Петренко, канд. політ. наук, доц., КНУТШ, Київ

ПОЛІТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ БРАТІВ-МУСУЛЬМАН В ЄГИПТІ ПІСЛЯ ПАДІННЯ РЕЖИМУ Х. МУБАРАКА

На початку 2011 року до Єгипту дійшла революційна хвиля, яка розпочалася в Тунісі у 2010 році і отримала назву "Арабська весна". Внаслідок цих подій до влади в країні прийшли представники забороненого при режимі Х. Мубарака релігійно-політичного руху "Брати-мусульмани". У статті автори зробили спробу з'ясувати ідеологію "братів", висвітлити їх участь у революції січня-лютого 2011 року.

Ключові слова: Брати-мусульмани, Партія свободи і справедливості, салафіти, ісламісти.

Наприкінці 2010 року в Тунісі розпочалася революція, яка дуже швидко поширилася на цілу низку країн ісламського світу. Серія масових вуличних протестів, революцій та внутрішніх військових конфліктів отримала назву "Арабська весна" і, подекуди, триває по сьогоднішній день. Зокрема в Єгипті революція розгорілася з вуличних демонстрацій і протестів в Каїрі, Олександрії та інших великих містах 25 січня 2011 року і призвела спочатку до відставки уряду, а пізніше, і президента Х. Мубарака, який перебував при владі ще з 1981 року. Ослаблення та наступна ліквідація режиму президента Х. Мубарака дала поштовх для активізації ісламського релігійно-політичного руху "Брати-мусульмани", який в цей період оголосив про створення своєї власної політичної партії. Варто зазначити, що згадана асоціація була оголошена в Єгипті поза законом ще з 1954 року внаслідок організованого нею замаху на життя президента країни Г. А. Насера.

Після падіння режиму Х. Мубарака влада в Єгипті перейшла тимчасово до військового уряду. Проведені в січні 2012 року вибори в Народну асамблею, нижню палату єгипетського парламенту, принесли беззаперечну перемогу ісламістам. Згідно з заявою виборчої комісії, Партія свободи і справедливості, створена в лютому 2011 року асоціацією "Брати-мусульмани", отримала 47 % голосів. При цьому друге місце за кількістю голосів – 24 %, посіла ультраконсервативна ісламістська партія "Ан-Нур" [11].

Політичне лідерство "Братів-мусульман" в революційній боротьбі було остаточно закріплене на президентських виборах, які відбулися 23 і 24 травня 2012 року (перший тур) та 16 і 17 червня 2012 року (другий тур). Перемогу отримав представник (голова) Партії свободи і справедливості Мухаммед Мурсі. Отже, внаслідок революційних подій в Єгипті до влади прийшли ісламіст-

ські політичні сили, які посіли три чверті місць в парламенті країни. Серед них провідне місце належить рухові "Брати-мусульмани", створена яким Партія свободи і справедливості отримала найбільше місць в парламенті та добилася для свого представника посади президента. Таким чином саме "Брати-мусульмани" стали визначати подальший шлях розвитку однієї із провідних країн арабського Сходу – Єгипту, і тому дослідження політичних поглядів, пріоритетів, переконань цієї політичної сили на сьогоднішній день є особливо актуальним.

Мета даної роботи полягає в тому, щоб з'ясувати політичні пріоритети "Братів-мусульман" після здобуття асоціацією влади протягом 2011–2013 рр. Для досягнення поставленої мети необхідно розглянути еволюцію політичної ідеології "Братів-мусульман", проаналізувати політичне вчення основних їх лідерів, висвітлити участь цього релігійно-політичного руху в революції січня-лютого 2011 року.

Сьогодні досліджувана тема підкріплена значною джерельною базою. Насамперед важливо відзначити доступні у перекладі з арабської мови праці засновника релігійно-політичної течії "Братів-мусульман" Х. Аль-Банні [3, 4, 5, 6], в яких автор проливає світло на цілі, мету і завдання цієї асоціації. Також у вільному доступі для дослідників перебувають напрацювання Саїда Кутба [12, 13, 14, 15, 16] – ідейного наставника "братів" і наступника Х. Аль-Банні. Важливість цих книг полягає в тому, що саме завдяки вченню С. Кутба і його однодумців діяльність "Братів-мусульман" на середину ХХ ст. набула яскраво вираженого екстремістського забарвлення. Не зважаючи на те, що ще з 70-х рр. ХХ ст. асоціація відмовилася від крайніх радикальних методів досягнення поставлених цілей, деякі дослідники вважають, що до сьогоднішнього дня серед частини її уча-